

ΕΤΟΣ Ζ

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος δέκατος τρίτος

Συνδρομή ἑτησια : Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαφῇ φρ. 20. — Αἱ συνδρομαὶ ἄρρογται ἀπὸ 1 ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους καὶ εἰς ἑτησια — Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως : Ὀδὸς Σταδίου, 6

20 Ἰουνίου 1842

Ἐπεξεύρεσις

ΤΟΥΡΚΙΚΗΣ ΝΑΥΑΡΧΙΑΣ

Ἐν ἔτει 1760, πρὸς τὰς πρώτας τῆς ἀνοίξεως ἡμέρας, ὁ Καπιτάν πασᾶς ἐτίμα διὰ τῆς παρουσίας του τὴν νῆσον Κῶ. Κατ' ἔτος ὁ τουρκικὸς στόλος ἀπέπλεον ἐν πομπῇ ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου, διήρχετο τὸν Ἑλλάσποντον καὶ ἐπεσκέπτετο μίαν μετὰ τὴν ἄλλην τὰς νήσους τοῦ Αἰγαίου, πρὸς εἰσπραξίν τοῦ χαρτισίου. Κατ' ἔτος δὲ ἐπερίμενον μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἐμφάνισιν τοῦ στόλου οἱ δυστυχεῖς νησιῶται. Καὶ μὲν, οἱ δεημογέροντες ἐφρόντιζον ἐγκαίρως περὶ τῆς συνάξεως τοῦ ὀφειλομένου ποσοῦ καὶ ἦσαν ἔτοιμοι πρὸς ἀπότισιν τοῦ φόρου. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἤρκει· ἤθελε καὶ φιλοδώρηματα ὁ Πασᾶς δι' ἰδίον του λογαριασμόν. Οἱ δὲ ἀξιώματικοὶ καὶ οἱ ναῦται καὶ οἱ στρατιῶταί του, ἀκολουθοῦντες τὸ καλὸν παράδειγμα καὶ ἐνηθρονομένοι ὑπὸ τῆς ἀνοχῆς τοῦ ἀρχηγοῦ των, ἀπέδεικνον ἐπὶ τῆς νήσου, πρὸς ἴδιον ὄφελος καὶ αὐτοῖ· ἀλλοίμονον δὲ εἰς τοὺς Χριστιανούς τότε! Εὐτυχῆς ὁ ληστευθεὶς μόνον, καὶ διαφυγὼν ἄνευ πληγῆς γαταγανίου, ἄνευ σφαίρας πιστολίου εἰς τὰ μέλη του!

Ὁ Tournefort ἐπισκεπτόμενος τὸ Αἰγαῖον κατὰ τὸ ἔτος 1700, εἰρέθη ἐν Ἀντιπάρῳ, ὅτε ἐφάνη πλησιάζων ὁ στόλος τοῦ Καπιτάν πασᾶ. Ἐν παρενθέσει, οἱ κάτοικοι τῆς νήσου συνεποσούντο τότε εἰς ἐβδομήκοντα περίπου οἰκογενείας, ὁ δὲ εἰσπρακτόμενος φόρος ὑψοῦτο εἰς 1200 σκούδα ἢ γρόσια, — καθόσον τότε τὸ γρόσιον εἶχε τὴν ἀξίαν τοῦ σκούδου. Τοσοῦτος ἦτο, λέγει, ὁ τρόμος τῶν κατοίκων, ὥστε οὐδὲ προσόψια, οὐδὲ χειρόμακτρα ἀφῆκαν εἰς τὰς οἰκίας των. Ἄμα ἔβλεπον μακρόθεν τὰ πλοῖα οἱ νησιῶται, ἔρευγον εἰς τὰ ὄρη, ἐκρύπτοντο εἰς τὰ σπήλαια, ἔθαπτον ἐντὸς τῆς γῆς ὅ,τι πολὺτίμον εἶχον. Ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; Οἱ Τούρκοι ὑποπτευόμενοι ὅτι κρύπτουσιν οἱ ἐγγώριοι τοὺς θησαυροὺς των, συνελάμβανον τοὺς προακρίτους καὶ οἱ ραβδίτικοι δὲν ἔπαυον μέχρις οὗ αἱ γυναῖκες των ἔφερον τὰ κειμήλιά των καὶ τὰ τῶν γειτοнисσῶν των. Συχνάκις δὲ μὴ ἀρκούμενοι εἰς τὰ κειμήλια ἀπῆγον οἱ Τούρκοι σιδηροδεσμίους καὶ τοὺς ἄνδρας καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὰ τέκνα των. Ὁμολογητέον, ἐπιλέγει ὁ Tournefort, ὅτι ἔχει ἀρετὰς μεγάλας ἡ τουρκικὴ ράβδος. (τόμ. 1 σελ. 186).

1. Ἴδε Eton, Survey of the Turkish Empire, σ. 177.

Οἱ κάτοικοι τῆς Κῶ, ἐντούτοις, εἶχον ἤδη φαρολογηθῆ καὶ ἀπογυμνωθῆ καὶ ραβδισθῆ, οἱ δὲ Τούρκοι ἠτοιμάζοντο πρὸς ἀπόπλου, ὅπως χαροποιήσωσι καὶ τὰς ἄλλας νήσους διὰ τῆς ἐπισκέψεως των. Ἀλλ' ἦτο Βακράμιον, ἡ δὲ ἡμέρα παράσκευη, ὥστε δὲν ἐβιάζοντο. Ὁ πασᾶς καὶ τὰ πληρώματα ἔμενον εἰσέτι ἐπὶ τῆς νήσου προσευχόμενοι, ἢ διασκεδάζοντες, ἢ βρασιάζοντες, ἕως Χριστιανὸν τινα νεωστὶ ἀνακαλυφθέντα ἐντὸς τοῦ κρυφώνος του. Οἱ δὲ νησιῶται ἐπερίμενον ἀνυπομόνως τὴν ὥραν τῆς ποθητῆς ἀναχωρήσεως τῶν Τούρκων. Θὰ ἐπανεέλθωσι καὶ κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ἀλλ' ἕως τότε τοὐλάχιστον δὲν θὰ τοὺς ἴδωσι. Ἴσως ἐν τῷ μεταξῷ ἀντὶ τῶν ὀθωμανικῶν τοὺς ἐπισκεφθῶσι πλοῖα πειρατικὰ εἴτε ἐξ Ἀλγερίου εἴτε ἐκ τῆς χριστιανικῆς Μελιτίας, τὰ μὲν χειρότερα τῶν δέ. Ἀλλ' ἴσως καὶ δὲν ἔλθωσι. Ἀλλως ὑπομονή! Μὴ ἐφραντάζοντο τὸν βίον διαφοροτρόπως οἱ δυστυχεῖς; Ἄνετος ὑπαρξίς, νόμος ἰσχύς, προσωπικὴ ἐλευθερία, ἐξασφάλισις τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των ἦταν — καὶ ὡς λέξεις καὶ ὡς ἰδέαι — πράγματα ἄγνωστα εἰς αὐτούς. Αἱ συνήθεις περιπέτειαί του καθ' ἡμέραν βίου των ἦσαν ληστρικαὶ ἐπιδρομαὶ εἴτε πασάδων εἴτε πειροκτῶν, ἀπαγωγαί, ραβδίτικοι, λαφυραγωγίαι καὶ ἢ ἐπὶ τῶν ἐδωλίων ἐνίοτε τοῦ κατέργου ἀλυσόδεσις. Ὅταν ἀναπολῆ τις τὰ δεινὰ ἐκεῖνα, ἀπορεῖ πῶς ἔζησαν οἱ ἄνθρωποι καὶ πῶς αἱ νῆσοι τοῦ Αἰγαίου δὲν ἠρημώθησαν ἐντελῶς. Ἴσως διότι καὶ οἱ Τούρκοι καὶ οἱ πειραταὶ δὲν ἤθελόν τὴν ἐρήμωσίν των, ὡς ἀσύμφορον. Ἀληθῶς, ὁ Tournefort εἶρε τριακοσίους μόνον κατοίκους ἐπὶ τῆς Πάτμου, τριακοσίας οἰκογενείας ἐπὶ τῆς Σκύρου, διακοσίας μόνον ψυχὰς ἐπὶ τῆς Σικίνου, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι οἰκογενείας ἐπὶ τῆς Φολεγάνδρου. Μετὰ δὲ παρέλευσιν ἐβδομήκοντα ἐτῶν, ὁ Choiseul-Gouffier εἶρε διακοσίους μόνον κατοίκους ἐπὶ τῆς Μήλου καὶ ἰσαριθμούς ἐπὶ τῆς Κιμῶλου. Ἀλλ' ὅπωςδήποτε ἔζων εἰσέτι ἄνθρωποι ἐπὶ τῶν εὐδαιμόνων νήσων, ὁπόθεν ἄλλοτε ἐκ τοῦ περισεύματος τοῦ πλῆθους ἐπέμπεοντο πολυάριθμοι ἀποικίαι εἰς τὰ παράλια τῆς Μεσογείου ἀπάσης.

Ἐκ τῶν ἠγγυροβολημένων εἰς τὰ ὕδατα τῆς Κῶ πλοίων προεξήρχεν ἡ ναυαρχία, σκάφος μεγαλοπρεπὲς φέρον ὀγδοήκοντα τηλεβόλα. Ὁ Πασᾶς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς, ἐξηπλωμένος ἴσως ἐπὶ τὰ πητος μαλθακοῦ μετὰ τὴν τυπικὴν προσευχὴν

του, ἔβλεπε μετ' ἀγερῶχου εὐχαριστήσεως, πέρα τῶν ἄλλων πλοίων, εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος, διότι τοσοῦτος ὄγκος δὲν ἐχώρει ἐντὸς τοῦ λιμένος, — ἔβλεπε τὰ προέχοντα στέρνα τῆς καὶ τὴν πρὸς τὴν Κῶ ἐστραμμένην πρῦμνην, εἰς τὰ παράθυρα τῆς ὁποίας ἀντενακλάτο ὁ πρὸς τὴν δύσιν του κλίνων ἥλιος.

Ἐπὶ τοῦ πλοίου ἕμεον ὀλίγοι Τούρκοι. Οἱ πλεῖστοι ἦσαν μετὰ τοῦ Πασᾶ ἐπὶ τῆς νήσου. Ἄλλ' οἱ ὀλίγοι ἐκεῖνοι ἦσαν ἱκανοὶ πρὸς ἐπιτήρησιν τοῦ χριστιανικοῦ πληρώματος, συνισταμένου ἐξ ἑβδομήκοντα ναυτῶν σκλάβων.

Ὅποῖος ὁ βίος τῶν δυστυχῶν ἐκεῖνων, εἴτε προσηλωμένων εἰς τὰς κώπας τῶν κατέρωθων, εἴτε μετέπειτα ἐπὶ τῶν ἱστιοφόρων πλοίων τοῦ τουρκικοῦ στόλου, δύσκολον νὰ φαντασθῶμεν σήμερον. Ἡ δημοτικὴ ἡμῶν ἀνθολογία διετήρησε τὴν ἡχὴ τῶν στεναγμῶν, οἵτινες ὑπὸ τὴν ἐρυθροβαφῆ τῆς ἡμισελήνου σημαίαν ἀντήχουν. Τίς ἀγνοεῖ τὸ περιπαθέστατον ἐκεῖνο ποίημα :

Ἐρχόμαστ' ἀπ' Ἀνατολῆ σὲ μιὰ χρυσῆ γαλιότα.
Πέντε πασάδαις εἴχαμε π' ὠμορφοτραγουδοῦσαν,
κ' εἴχαμε σκλάβους ὠμορφους, κ' τὰ σίδερα δεμέναις,
κ' τὰ σίδερα κ' ταῖς ἄλυσαις καὶ τὰς βραιαῖς κατέναις.
Ὁ σκλάβος ἀναστέναξεν ἀπ' τῆς καρδιάς τὰ φύλλα
δίνει κ' ἄλλο νὰ στεναγμὸ κ' ἐστάθη κ' ἡ γαλιότα.
Κι' ὁ Μπέης τὸ κατάλαβε κ' ἐφώνασ' ἀπ' τὴν πρῦμνη :
— Ἄν ἦν' ἀπὸ τοὺς ναύταις μου, ἀνάθεμά τοὺς ὀλους,
κι' ἂν ἦν' ἀπὸ τοὺς σκλάβους μου νὰ τὸν ἐλευθερώσω.
Σκλάβε πεινᾷς; Σκλάβε διψᾷς; Σκλάβε μου ρούχα θέλεις;
— Μῆτε πεινῶ, μῆτε διψῶ, μῆτε καὶ ρούχα θέλω.
Θυμήθηκα τὴν μάνα μου, τὴν δόλια μου γυναῖκα,
πούμουνα δυὸ μερῶν γαμπρὸς-δώδεκα χρόνους σκλάβος.
— Τραγουδῆσε μου σκλάβε μου γιὰ νὰ σ' ἐλευθερώσω.
— Πόσαις φοραῖς τραγουδῆσα κ' ἐλευθεριὰ δὲν εἶδα.
Μὰ ἂν ἦναι γιὰ τὴν λευθεριὰ νὰ μετατραγουδῆσω.
Φέρτε μου τὸ λαγοῦθί μου μὲ τ' ἀσημένια τέλια,
νὰ τραγουδῆσω καὶ νὰ πῶ γιὰ τῆς σκλαβιάς τὰ πάθη.
Δώδεκα χρόνους ἔκαμα κ' τῆς Μπαρμπαραῖς τὸν ἄμμο,
κ' ἐννῆα καρναῖς ἐφύτευσα κ' τῆς φυλακῆς τὴν πόρτα,
κι' ἀπ' ταῖς ἐννῆα καρπῶφαγα, κ' ἐλευθεριὰ δὲν εἶδα.
Ἄν ἔγῃς μάνα καὶ παιδιὰ, Πασᾶ ἄλευθέρωσέ με !

Οἱ ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος ἑβδομήκοντα σκλάβοι ἦσαν Ἕλληνας, Ἴταλοι, Γάλλοι, Μελιταῖοι, οἱ μὲν ἐκ τῶν ἑλληνικῶν παραλίαν ἀρπαγέντες, οἱ δὲ αἰχμαλωτισθέντες κατὰ διαφόρους μετὰ χριστιανικῶν πλοίων συμπλοκάς.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων συγκατελέγετο Σίμων τις, Ἴταλὸς ἐκ τῶν παραλίαν τοῦ παπικοῦ κράτους, συλληφθεὶς πρὸ ἐτῶν ἐντὸς πλοίου ὑπὸ τὴν σημαίαν τοῦ ἡγεμόνος τοῦ Μονάκου, σημαίαν εἰς τὴν ὁποίαν μόνῃ τὴν σήμερον ἐναπέμεινε ἡ οὐχὶ ζηλευτὴ φήμη, ὅτι περιβάλλει τὸ τελευταῖον δημόσιον ἐν Εὐρώπῃ χαρτοπαικτήριον.

Ὁ Σίμων οὗτος συνέλαβε τὸ παράτολμον σχέδιον, οὐχὶ μόνον αὐτὸς μετὰ τῶν συντρόφων του νὰ ἐλευθερωθῆ, ἀλλὰ καὶ νὰ κυριεύσῃ τὸ φοβερὸν πλοῖον ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔσυρον τὰς δουλικὰς τῶν ἀλύσεις. Πρὸ πόσου χρόνου ἐκυοφορεῖ τὸ σχέδιον τοῦτο, πῶς κατάρθωσθε νὰ μεταδώσῃ τὸ θέρ-

ρος του εἰς τοὺς δομοδούλους του, πῶς προπαρασκευάσθησαν τὰ τῆς ἐκτελέσεως, ταῦτα πάντα, ἐν ἐλλείψει λεπτομερῶν εἰδήσεων, ἀφίενται εἰς τὴν φαντασίαν τοῦ ἀναγνώστου.

Οἱ ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος Τούρκοι ἠσύχαζον κατὰ τὴν παρασκευὴν ἐκείνην τοῦ Βαϊραμίου ἀμερίμιοι, ὅτε αἴφνης οἱ ἑβδομήκοντα συνωμόται ἐπιπίπτουσι κατ' αὐτῶν, τοὺς ἀναγκάζουσι νὰ καταφύγωσιν εἰς τὸν πυθμένα τοῦ πλοίου, τοὺς κλείουσιν ὑπὸ τὸ κατάστρωμα, καὶ κόπτοντες ἀλύσεις καὶ σχοινία ἀνοίγουσι τὰ ἄρμενα ὑπὸ τὴν πνοὴν οὐρίου ἀνέμου.

Ὁ Πασᾶς ἀπὸ τῆς ἀκτῆς ἔβλεπεν ἐμβρόντητος, μὴ ἐννοῶν τί συμβαίνει. Κραυγαὶ διὰ μιᾶς ἐπὶ τῆς νήσου, διαταγαί, ἀπειλαί, βλασφημίαι, — αἱ λέμβοι ἐτοιμαζόνται, οἱ διεσπαρμένοι ἐπὶ τῆς νήσου Τούρκοι προσκαλοῦνται διὰ τυμπάνων, διὰ κανονοβολισμῶν, — αἱ ἄγκυραι τῶν ἄλλων ἐντὸς τοῦ λιμένος πλοίων ἀνέλκονται, τὰ ἱστία λύνονται, — πάταγος καὶ θόρυβος καὶ σύγχυσις ἀπανταχοῦ !

Ἐν τούτοις οἱ ἐν τῷ πυθμένι τῆς ναυαρχίδος κλεισθέντες Τούρκοι δὲν ἐσταύρωσαν τὰς χεῖρας. Ἐὰν ἠδύναντο νὰ καταστρέψωσι τὸ πηδάλιον, ὁ σκοπὸς τῶν ἀποστατῶν ἐματαιοῦτο. Μὴ κυβερνήενου τοῦ πλοίου, ὁ δρόμος του ἐκόπτετο, συνελαμβάνετο ὑπὸ τοῦ Καπιτάν πασᾶ καὶ ἐλυτροῦντο οὗτοι ἀπὸ τῆς ἀπαγωγῆς, ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας, ἀπὸ τῆς σφαγῆς. Τὸ πηδάλιον λοιπὸν νὰ καταστραφῆ ! Οἱ Τούρκοι τὸ κατάρθωσαν !

Ἄλλ' ὁ Σίμων δὲν ἐπτοσεῖτο εὐκόλως. Οἱ Χριστιανοὶ γενόμενοι κύριοι τῆς ὀπλοθήκης ἦσαν ἤδη καλῶς ὠπλισμένοι, ἡ δὲ ἀπελπισία καὶ ἡ πρόσφατος ἀπόκτησις τῆς ἐλευθερίας ἐδρακπλασίαζον τὰς δυνάμεις των. Ἐνῷ ἡ ναυαρχὶς ἔπλεεν ἄνευ πηδαλίου, ὁ Σίμων ἐπὶ κεφαλῆς μέρους τοῦ πληρώματος κατέβη εἰς τὸν πυθμένα. Οἱ πελέκεις των ἤνοιζαν τὰς θύρας καὶ τὰ παραπήγματα, ὅπισθεν τῶν ὁποίων οἱ Τούρκοι ἐκρύπτοντο. Φοβερὰ ἐγένετο ἡ συμπλοκὴ ἐντὸς τοῦ σκότους. Ὁ ἀγὼν ἐκατέρωθεν ἦτο περὶ ἐλευθερώσεως ἢ θανάτου. Πέντε ἐκ τῶν τοῦ Σίμωνος ἐφονεύθησαν. Ἐκ τῶν Τούρκων τινὲς ἐσφάγησαν, ἄλλοι διωκόμενοι ἐντὸς τοῦ πλοίου κατάρθωσαν διὰ τῶν θυρίδων τῶν πυροβόλων νὰ ριφθῶσιν εἰς τὴν θάλασσαν. Ἄλλ' οἱ πλεῖστοι συλληφθέντες ἐκλείσθησαν σιδηροδέσμιοι εἰς τὰ βελύτερα τοῦ πλοίου. Ὁ προνοητικὸς Σίμων ἐφείσθη τῆς ζωῆς των οὐχὶ ἐξ εὐσπλαγχνίας, ἀλλὰ διὰ νὰ τοὺς ἔχη εἴτε ὡς δομήρους ἐν ὧρα ἤτις, εἴτε ὡς ζῶντα τοῦ θριάμβου του τεκμήρια ἐν περιπτώσει διασώσεως εἰς χριστιανικὸν λιμένα.

Ταῦτα πάντα συνέβησαν ἐν ἀκαρεί. Τὸ πηδάλιον ἐπισκευάσθη καὶ ἡ ναυαρχὶς ἐξηκολούθησε τὸν πλοῦν τῆς, ἄνευ ὅμως ἡμισελήνου ἤδη ἐπὶ τοῦ ἰσοῦ τῆς.

Ἐνῷ ταῦτα συνέβαινον, πλοῖον Ραγουζαῖον εἰσῆρχετο πλησίον ἐντὸς τοῦ λιμένος τῆς Κῶ. Ὁ

Πασάς, δάκνων τὰς χεῖρας καὶ λυσσῶν ἐξ ὀργῆς καὶ ἀνυπομονησίας διὰ τὴν βραδύτητα τῶν ἐν τῷ λιμένι ναυτῶν του, εἶδε μετ' ἀγαλλιᾶσεως τὴν ἐμφάνισιν τοῦ ξένου πλοίου. Ἀκολουθούμενος ὑπὸ σμήνουσ ὀπλοφόρων περικυκλοῖ αὐτὸ διὰ τῶν λεμβῶν του πρὶν ἢ ρίψῃ τὴν ἄγκυραν, ἐπιβαίνει ἐπ' αὐτοῦ, καὶ στρέφει τὴν πῶραν πρὸς τὴν φεύγουσαν ναυαρχίδα του, τῆς ὁποίας εἶχε διακόψει τὸν δρόμον ἢ ὑπὸ τὸ κατὰστροφικὸν συμπλοκὴ καὶ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ πηδαλίου.

Τὸ Ραγουζαῖον πλοῖον ἐπῆλα ἐπὶ τῶν κυμάτων. Ὁ ὀπλισμὸς του μικρὸς, ἀλλ' ἑκατοντάδες Τούρκων πνεόντων μένεα ἦσαν ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἐν ἅπαξ προσκολλᾶτο εἰς τὴν ναυαρχίδα, πῶς ἤθελον ἀντισταθῆ εἰς τὴν ἐφοδὸν τῶν οἱ ἐξήκοντα καὶ πέντε ἐπιβάται της; Ἄλλ' ὅτε προσήγγιζον σχεδὸν τὰ πλοῖα, ἠκούσθη βροντῶδης τοῦ Σίμωνος ἡ φωνή: Μακρυνθῆτε, εἶδὲ καίω καὶ τὴν ναυαρχίδα καὶ σᾶς!

Ὁ Πασάς ἤλλαξε ὄψιν. Ἐγνώριζεν ἅτι δὲν ἦσαν κενοὶ λόγοι τοῦ Σίμωνος ἢ ἀπειλή. Διέταξε νὰ μεταβάλῃ δρόμον τὸ πλοῖον. Ἐὰν προσέβλεπε τὴν μοῖραν του ἤθελεν ἴσως προκρίνει τὸν ἐν μέσῳ φλογὸν καὶ ἐκπιρσοκροτήσεων θάνατον. Ἴσως ἀνεπόλησε κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐνὸς ἐκ τῶν Σουλτάνων τὸ λόγιον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς Μουσουλμάνους τὴν στερεάν, ἀλλὰ τὴν θάλασσαν τὴν ἀρῆκε διὰ τοὺς ἀπίστους. Ὅπως δὴ ποτε ἐπέστρεψε κατρηχυμένος εἰς τὸν λιμένα τῆς Κῶ, ἐνῶ ὁ Σίμων ἔπλεε πρὸς τὴν Μελίτην.

Οἱ ἐν Μελίτῃ, ὅτε εἶδον μακρόθεν πλοῖον πολεμικὸν τουρκικῆς κατασκευῆς καὶ τοιοῦτου μεγέθους πλέον πρὸς τὸν λιμένα των, ἐξεπλάγησαν. Τὰ τηλεβόλα ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων των ἐστήθησαν κατ' αὐτοῦ, τὰ κάτεργά των ἐξῆλθον τοῦ λιμένος ἔτοιμα πρὸς ἐπίθεσιν, ὁ πολεμικὸς ὄλος πληθυσμὸς τῆς νήσου ἐτέθη εἰς κίνησιν. Ἄλλ' ἅμα ἐγνώσθη ὅτι τὸ πλοῖον ἀντὶ Τούρκων ἐνόπλων ἔφερε Ὄθωμανοὺς σιδηροδεσμίους, ἄκρατος ἐνθουσιασμὸς διεδέχθη τὴν προτέραν ἀνησυχίαν. Ὁ Σίμων καὶ οἱ σύντροφοὶ του ὠδηγήθησαν ἐν θριάμβῳ εἰς τὸν νᾶον καὶ δάκρυα χαρᾶς ἔβρεχον τὰς ἡλιοκαεῖς ἐκείνας παρειάς.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπέφερον ὄλους διάφορα αἰσθητάματα ἢ εἰδησίας τοῦ ἀπροσδοκῆτου συμβάντος. Ὁ Σουλτάνος Μουσταφᾶς διέταξε τὴν ἄμεσον τοῦ Καπιτάν πασᾶ ἀποκεφάλισιν πρὸς τιμωρίαν τῆς ἀμελείας του καὶ πρὸς παραδειγματισμὸν. Ταυτοχρόνως δὲ διεμαρτυρήθη πικρῶς ἡ Πύλη διὰ τὸ δοθὲν ἄσυλον εἰς τὸ ὑπεχαιρεθὲν πλοῖον. Ἰδίως πρὸς τὸν τότε πρέσβυν τῆς Γαλλίας κόμητα de Vergennes ἀπήυθνε τὰς διαμαρτυρήσεις του ὁ Βεζῖρης Ραγήπ, ζητῶν διὰ τῆς μεσολαβήσεως τῆς Γαλλίας τὴν ἀπόδοσιν τῆς ναυαρχίδος. Ἄλλως ἠπειλεῖ ὅτι διὰ τῶν ὅπλων θὰ τὴν ἀνακτήσῃ. Ἡ Κυβέρνησις τοῦ παντοδυνάμου τότε Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ' ἐπίστετε τοὺς Ἰππό-

τας τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς Πύλης, ἀγομένου δὲ τοῦ ἔτους 1761 ἡ ἀρπαγεῖσα ναυαρχίς φέρουσα τὴν γαλλικὴν σημαίαν καὶ συνοδευομένη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς φρεγάτας «l'Oiseau», εἰσῆρχετο εἰς τὸν Βόσπορον. Τὸ πλοῖον ἔρριπεν εἴκοσι καὶ μίαν βολὰς πρὸς χαιρετισμὸν, ἀφοῦ δ' ἀντεχαιρετήθη δεόντως, κατεβίβασε τὴν γαλλικὴν σημαίαν, ἀνύψωσε τὴν τουρκικὴν καὶ ἠγκυροβόλησε παρὰ τὰ τείχη τοῦ Σεραγίου. Ἡ πρὸ ἔτους ἀπώλειά του εἶχε τοσοῦτον συνταράξι εἰς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε ἡ ἀνάκτησις του θεωρήθη ὡς θρίαμβος καὶ ἐπανηγουρίσθη δημοτελῶς.

Ταῦτα ἀφηγεῖται ὁ Γάλλος Chénier¹, ὅστις συζητῆς, ὡς γνωστὸν, Ἑλληνίδα ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐγένετο ὁ πατήρ δύο ὀνομαστῶν ποιητῶν, ἰδίως τοῦ Ἀνδρέου τοῦ δοξάσαντος τὴν γαλλικὴν φιλολογίαν.

Ἄλλ' ὁ Ἀθανάσιος Κομνηνὸς Ὑψηλάντης, ὅστις ἐχηρημάτισεν ἀρχιτρὸς τοῦ μνησθέντος βεζῖρου Ραγήπ - Μουχαμέτ, τοῦ ὑπερτάτου αὐθέντου του, ὡς τὸν ἀποκαλεῖ, οὐδὲν περὶ τοῦ συμβάντος τούτου μνημονεῖ ἐν τῇ Χρονογραφίᾳ του, κατὰ τὰ ἔτη 1760 καὶ 1761.

Ἄλλοι ὅμως ἄλλοις περιηγητῆς, κατ' ἐντολήν του ἀτυχοῦς Λουδοβίκου τοῦ δεκάτου ἔκτου περιελθὼν τὴν Ἀνατολήν ἐν ἔτει 1777, δεκάεπτά ἔτη μετὰ τὸ κατόρθωμα τοῦ Σίμωνος, ὁ Sonnini, οὐχὶ μόνον ἐπιμαρτυρεῖ τὰ τοῦ Chénier, ἀλλὰ καὶ τὸν Σίμωνα προσωπικῶς ἐγνώρισε. Δὲν τὸν ἀποκαλεῖ ὅμως Σίμωνα. Ἀποσιωπῶν τὸ ὄνομά του τὸν ἀναφέρει ἀπλῶς ὡς le capitaine G... Τὸν συνήντησε δὲ ἐν Κιμῶλῳ, ἧτις ἦτο κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν, καὶ ἀπὸ τῆς παρελθούσης ἐκατονταετηρίδος ἤδη, τὸ ὀρηκτῆριον τῶν Χριστιανῶν πειρατῶν, ἢ Κορσάρων, ὡς ἐπὶ τὸ εὐφρύτερον ἐλέγοντο. Ἐκεῖ διήρχοντο ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν χειμῶνα ἐν κραιπάλῃ καὶ ἀσπατείᾳ. Σπαταλῶντες ἐκεῖ τὰ κέρδη τῶν λειῶν των κατέλειπον ἐπὶ τῆς νήσου χρήματα, τὰ ὅποια ὅμως, λέγει ὁ Choiseul-Gouffier, ἀκριβῶς πολλὴ ἐπλήρωσιν οἱ ἐγγχώριοι διὰ πολυεθῶν καταπιέσεων. Ἄλλως τε τὰ χρήματα ἐκεῖνα ἐχρησίμευον εἰς ἀπότισιν τῶν πρὸς τοὺς Ὄθωμανοὺς φόρων, ὅτε ἀποπλεόντων τῶν πειρατῶν ἤρχοντο τὰ ὑπὸ τὸν Καπιτάν πασᾶν πλοῖα.

Ὅρειλομεν νὰ προσθέσωμεν ὅτι τὸ πειρατικὸν ἐπάγγελμα οὐδεμίαν τότε συνεπήγετο ἀτιμίαν. Ἀπ' ἐναντίας, οἱ ἐξοκκοῦντες αὐτὸ ἦσαν, καθ' ἃ λέγει ὁ Tournefort, ἄνδρες ὑψηλῆς περιοπῆς καὶ ἐγνωσμένης ἀνδρείας, ἀναφέρει δὲ εἰς ἐπιμαρτυρίαν τὰ ὄνόματα διαφόρων Γάλλων εὐπατριδῶν δοξασθέντων διὰ τῆς πειρατείας. Αἱ ἀναμνήσεις καὶ αἱ παραδόσεις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διαμείνα-

1. Révolutions de l'Empire Ottoman par M. de Chénier. Paris 1789.

2. Τὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν. Ἐν Κωνσταντινουπόλει: 1870.

